

som vi sukker efter. Så alt i alt håber jeg, man får tænkt sig om meget hurtigt, så tredje omgang kan komme til efteråret.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 70: Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. (Kommunalbestyrelsens ansvar for visse ansattes berigelsesforbrydelser).

Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.
(Fremsat 21/4 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Forslaget her drejer sig om, at der skal lovgives specielt for hjemmehjælpere, hvis der sker berigelsesforbrydelser i forbindelse med deres arbejde i private hjem, dvs. berigelsesforbrydelser begået af hjemmehjælpere eller anden form for plejepersonale.

Det er også et forslag, vi tidligere har behandlet, og jeg har ved andre lejligheder afvist det under henvisning til, at der er en ganske fast retspraksis, som ikke bare gælder for disse personer, men for alle personer, der kommer i private hjem, og hvor det er arbejdsgiveren – i dette tilfælde kommunen – der har ansvaret.

Hvis den pågældende ansatte pådrager sig et ansvar, er det kommunen, der hæfter for det økonomisk, medmindre der er tale om noget helt uforudsigeligt, man ikke har kunnet tage højde for. Som sådan bliver berigelsesforbrydelser som oftest betragtet, men der skal dog

foretages en konkret vurdering i den enkelte sag.

Jeg synes, det er godt og rigtigt, at vi har et fælles grundlag at forholde os til, uanset hvilke personalegrupper det drejer sig om. Jeg synes også, dette grundlag har fungeret godt i alle tilfælde, og med den begrundelse vil jeg afvise forslaget.

Grete Schødt (S):

Dette lovforslag er en ren kopi af et tidligere forslag, som også blev fremsat af Fremskridtspartiet. Senest vi havde forslaget til behandling, var lige før årsskiftet, og jeg vil derfor genbruge min ordførertale og sige til Fremskridtspartiet:

Socialdemokratiet vil ikke støtte lovforslaget. Vi accepterer ikke forslag til lovgivning, der målrettet sigter på en særlig gruppe medarbejdere, i dette tilfælde hjemmehjælpere, som man giver udtryk for stjæler fra de gamle og dermed gør kommunalbestyrelsen ansvarlig og erstatningsansvarlig for berigelsesforbrydelser. Det samme gælder for plejepersonalet på plejehjem, som også hænges ud i dette forslag.

I ældres hjem kommer der mange andre personalegrupper, og vi ser kun én løsning på dette problem uanset boform. Det er at forsikre sig, og i dag kan det lade sig gøre, også selv om man bor på plejehjem. Det er vores løsning på dette problem.

Else Winther Andersen (V):

Da det ikke er så længe siden – kun nogle få måneder – dette forslag senest blev fremsat, vil jeg gøre det samme som den forrige ordfører og gå ind for genbrug af min egen ordførertale.

Vi kan ikke støtte dette forslag, fordi man her hænger nogle bestemte faggrupper ud og på den måde sender nogle signaler om, at hjemmehjælpere, hjemmesygeplejersker og hvad det nu kan være, skulle være mere tyvagtige end andre. Vi mener tværtimod, at de, der kommer i de ældres hjem med hjemmehjælperne i spidsen, gør et meget stort og et godt arbejde – ikke bare det rent fysiske, men også med hensyn til omsorgen for de ældre.

Derimod mener jeg, at kommunerne har et meget stort ansvar for, at når der bliver lavet aftaler med nye brugere af hjemmehjælpen, skal der laves en tydelig gennemgang af, hvad man gør, hvis hjemmehjælpen skal ud og handle, og om de har ret til at hæve penge, osv. Altså nogle klare instrukser både til de ældre og til hjemmehjælpen.

Dernæst er det også vigtigt at gøre den ældre ordentligt opmærksom på, om den pågældende har en forsikring, der dækker indboet, så de ting er i orden. Her mener jeg nok også, de pårørende har et medansvar og skal lade være med at have berøringsangst og derfor ikke spørge de ældre i familien, om de ting nu er i orden.

Jeg mener, det ville være en god idé, at de kommuner, der ikke har de klare instrukser, sørgede for at få dem i orden. De fleste kommuner har dem, men vi ved også, at der er en del kommuner, som tænker: Nå ja, men det er jo gået godt nok. De har ligesom ikke taget tingene alvorligt og gør det tit først, når der har været et problem, og her var det i hvert fald godt, om vi fik sendt signaler ud om, at man skulle tage problemerne op, inden de var der.

Men på det foreliggende grundlag kan vi altså ikke stemme for lovforslaget.

Jens Heimburger (KF):

Det Konservative Folkeparti mener ikke, der er grundlag for, at der kommer til at gælde nogle særlige regler for hjemmehjælpen, hvor kommunen er arbejdsgiver.

Forholdet i dag, hvor arbejdsgiveren har et ansvar for ulykker, der sker inden for arbejdsområdet, føler vi er tilstrækkelig dækkende. Sker der noget usædvanligt i form af kriminelle handlinger af en eller anden art, er der jo andre forsikringsordninger, og så er der jo også det, at politiet må træde til.

Det er klart, at hvis det her er et stort problem, vil vi gerne være med til at diskutere det og se, om der på en eller anden måde kan forebygges på området. Men kun at lave lovgivning for et enkelt fagområde, som det er foreslået her for hjemmehjælpen, antyder en særlig mistro over for denne faggruppe, og det kan vi naturligvis ikke tilslutte os. Hvorfor skulle det samme ikke gælde for andre typer af offentligt ansatte, der kommer i hjemmene, hvad enten det er læger, sundhedsplejersker og hjemmehjælpere eller nogle helt andre?

Vi må derfor afvise forslaget.

Villy Søvnald (SF):

På linje med en række andre ordførere er jeg heller ikke i stand til at lave de voldsomme variationer siden sidste gang, jeg holdt en ordførertale om dette tema. Men jeg må sige, at vores holdning er uforandret: hver gang det sker, er det dybt, dybt beklageligt. Derfor må

man sikre sig bedst muligt fra kommunernes side, og i forhold til det antal hjem, hvor der ydes hjemmehjælp, er sagerne heldigvis sjældne.

Vi synes ikke, forslaget er udtryk for nænsomhed over for bestemte grupper. Vi savner, som også andre har nævnt, bevis for, at bestemte, navngivne grupper af offentligt ansatte – altså hjemmehjælpere og de, der arbejder på plejehjem, som nu er kommet med – skal man passe særligt på. Det synes vi ikke er smukt over for hjemmehjælperne, som efter vores opfattelse udfører et godt og slidsomt arbejde, hvor et af problemerne er, at de egentlig burde have lidt mere tid for at kunne give en bedre hjemmehjælp, så vi vil afvise forslaget.

Inge Refshauge (DF):

Dette lovforslag er en genfremsættelse fra Tingets første samling, og det handler om, at kommunalbestyrelsen skal kunne stilles til ansvar for berigelsesforbrydelser begået af f.eks. hjemmehjælpere, plejepersonale m.v.

Som loven er i dag, afgøres kommunernes erstatningsansvar efter de almindelige erstatningsregler, som også gælder inden for det sociale område. Princippet for ansattes ansvarshandlinger er reguleret i bestemmelsen i Danske Lov, som giver arbejdsgiverne ansvar over for eventuelle skadelidte. Hvis en hjemmehjælper f.eks. under sit arbejde i hjemmehjælpsmodtagers hjem ødelægger en lampe, betaler kommunen erstatning, men er der tale om gement tyveri fra en hjemmehjælpsmodtager eller en plejhjemsbeboer begået af personale, som eventuelt har fuldmagt til en bankkonto eller adgang til penge i hjemmet, dækker kommunen ikke. Dansk Folkeparti vil dog gerne fremhæve, at skulle sådan noget ske, må kommunen træde til med hjælp, der giver de mindst mulige gener for den ældre borger, og ansvaret bør i disse tilfælde lægges på den, der har begået forseelsen.

Nu skal vi nok passe på med at lave love i en eller anden form for beskyttelsestrang og derved komme til at kriminalisere. Det er i reglen meget dygtigt personale, der servicerer vore ældre, både i deres eget hjem og på plejehjem. Her kunne det være en rigtig god idé, hvis de ansættende myndigheder forlangte en ren strafteftest af deres ansatte, selv om jeg godt ved, at de fleste kommuner har ganske stramme regler for, hvor mange penge de ældre må have

liggende i hjemme, og hvilke konti kommunalt ansatte hjemmehjælpere har adgang til.

Dansk Folkeparti vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Hvis der er uklare regler på området, bliver man nødt til at kigge på det.

Det er sådan, at kommunerne er selvforsikrede, og en del har valgt Kommunernes Gensidige, og så skulle der jo være dækning. Men så er der spørgsmålet om, hvad der kommer ind under begrebet »ufordudsigeligt«, og jeg går ud fra, at i udvalget kan vi kigge på, hvilke former for berigelsesforbrydelser der kommer ind under det.

Så vil jeg også gerne – og det kunne jeg jo spørge forslagsstillerne om – vide lidt om, hvor stort omfanget af dette problem er. Hvor tit sker det? Er det noget, der er et voldsomt stort problem, eller har man enkeltsager, hvor kommunerne ikke har grebet ind og gjort den ældre, eller hvem det nu er, der har været udsat for en berigelsesforbrydelse, sin ret?

Jeg går ud fra, at reglerne dækker hele området, hvor et menneske yder omsorg over for et andet og på den måde kommer ind i forvaltningen af den pågældendes liv, og det er jo det, det drejer sig om. Jeg kan ikke have noget imod, at vi kigger på det, for jeg går også ud fra – og det får jeg nok svar på om lidt – at fru Kirsten Jacobsen ikke bare tænker på hjemmehjælperne. Det er vel bredt, som jeg sagde før, det er vel omsorgsområdet som sådan.

CD vil gerne kigge på i udvalget, om der skulle være nogle uklarheder, og ligeledes vil vi meget gerne have oplyst, hvor stort det problem, vi taler om, er.

Anders Samuelsen (RV):

Med forslaget her sættes der lys på kommunernes erstatningsansvar, i dette tilfælde på hjemmehjælpsområdet.

Vi vil gerne fra Det Radikale Venstres side sige, at som udgangspunkt synes vi, det er problematisk, at man udelukkende fokuserer på én gruppe og dermed – som det også er blevet nævnt af andre – faktisk opnår at mistænkeliggøre en gruppe, som i forvejen yder et stort og slidsomt stykke arbejde. Det kan jeg personlig skrive under på, for jeg har prøvet at være hjemmehjælper, dog kun for en 3-månedersperiode. Der er nedsat en arbejdsgruppe, som

kigger på nogle af problemstillingerne, og vi ser frem til, at der kommer et udspil derfra.

Jeg vil også godt benytte lejligheden til over for forslagsstilleren, fru Kirsten Jacobsen, at uddybe det spørgsmål, der blev stillet af fru Yvonne Herløv Andersen. Det er ikke bare det, at man ikke ved, hvor stor problemstillingen er, men jeg vil gå endnu en tand længere ned: Hvor få eller hvor mange kommer i en situation, hvor de ikke opnår erstatning?

Med de ord vil jeg afvise forslaget, men jeg vil også gå videre i udvalget.

Jette Gottlieb (EL):

Det må åbenbart være et meget specielt problem af et anseligt omfang, siden der skal særskilt lovgivning til for at løse det. Umiddelbart ville jeg mene, at den slags forhold, forslaget retter sig mod, burde kunne klares med den almindelige straffelov i hånden, men lad os nu antage, at det ikke kan lade sig gøre.

Hvorfor har Fremskridtspartiet netop udset sig hjemmehjælperne som gruppe? Hvad med håndværkerne, postbudene, gartnerne, skorstensfejerne, for at nævne andre grupper? Hvorfor skulle de ikke også være friholdt for personligt ansvar og kunne sende regningen videre til deres arbejdsgiver?

Netop i disse tider, hvor mange af partierne herinde ønsker at gøre offentlig omsorg og pleje til almindelig konkurrencevirksomhed på markedsvilkår, undrer det mig overordentligt, at Fremskridtspartiet tilsyneladende forestiller sig, at det ved udlicitering og privatisering ikke er det ansættende firma, men stadig kommunen, der skal betale. Gælder det også, hvis det billedlig talt var Bjørnebanden, der havde vundet udliciteringen i en kommune, eller hvad?

Enhedslisten ønsker størst mulig trykthed for de ældre og bedst mulige arbejdsvilkår for de ansatte. Brugere og ansatte har jo fælles interesser i, at grunduddannelse og efteruddannelse er i orden, og i, at løn- og ansættelsesforhold og det fysiske og psykiske arbejdsmiljø er tiptop. De har også en fælles interesse i, at kommunerne afsætter tilstrækkelige økonomiske midler til, at brugerne rent faktisk kan få den hjælp, de har behov for. Hvis alle disse forhold er i orden, bliver hjemmehjælpsarbejdet prestigefyldt og attraktivt.

Derimod fører et forslag om, at lige specielt hjemmehjælperne skal have rene straffeattester, eller at kommunerne skal dække over berigelsesforbrydelser, som en hjemmehjælper begår,

netop til, at en gruppe, der laver et sådant arbejde, som er fuldstændig uundværligt i det daglige, bliver udsat for en generel kritik. Fordi ressourcerne er for små, betyder det, at de nu også skal opleve, at det offentlige anser dem for at være mere kriminelle end andre ansatte, der kommer i brugernes hjem eller på anden måde har adgang til deres værdier.

Vi skal værne om vore hjemmehjælpere og ikke møde dem med åbenlys mistro, for en sådan mistro smitter i hvert fald af på brugerne og gør dem endnu mere utrygge. Men selvfølgelig mener vi også, at den ældre, der har mennesker gående i sit hjem, skal føle sig tryk ved, at den hjælp, der kommer, også er en reel hjælp.

Enhedslisten kan altså heller ikke denne gang støtte forslaget.

Tove Videbæk (KRF):

Generelt mener vi i Kristeligt Folkeparti, at hjemmehjælperne gør et godt og prisværdigt arbejde. Vi mener ikke, de er mere kriminelle end andre grupper af ansatte, men vi mener heller ikke, der bør gives generel amnesti til ansatte, som er kriminelle, bare fordi de arbejder i kommunalt regi, og vi vil næsten betragte dette lovforslag som en slags amnesti.

Den enkelte må stå til regnskab for sine egne handlinger, ligesom tilfældet er for andre, der ikke er ansat i kommunerne. Yderligere mener vi, at kommunerne bør have helt klare instrukser og aftaler vedrørende disse forhold, både når det gælder de ældre og de ansatte. Vi vil dog gerne se dokumentation for, hvor stort problemet er på området, men vi vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg takker for de positive udmeldelser og skal også her konstatere, at her er vi kun for anden gang, så jeg ser frem til tredje gang, hvor flertallet begynder at vise sig.

Men jeg vil gerne have lov til at få fjernet nogle rene misforståelser. Der er ikke tale om, at Fremskridtspartiet ønsker at hænge hverken hjemmehjælpere, plejehjems personale eller andet omsorgspersonale ud, og det er også et svar til CD og fru Yvonne Herløv Andersen. Selvfølgelig skal forslaget omhandle hele området. Men vi har været nødt til at bruge nogle bestemte formuleringer, for alternativet kunne jo være et forslag om, at der skulle skaffes rene straffeattester, og det har vi valgt at lade være med.

I Fremskridtspartiet har vi prøvet at se forslaget som et principforslag. Hvis en kommune er erstatningspligtig over for den ældre, når hjemmehjælperen vælter en vase til 500 kr., er det uforståeligt for de fleste almindelige mennesker i befolkningen og i hvert fald for os i Fremskridtspartiet, at den ikke har nogen som helst forpligtelse, hvis den ældre får stjålet hele bankformuen eller hele smykkeskrinet.

Argumentet har ofte været, at man ikke kan forsikre sig imod forbrydelser, og det er normalt rigtigt. Men i dette tilfælde er det ikke rigtigt, for kommunerne har deres eget gensidige forsikringsselskab, og de kan forsikre sindssyge og alle mulige andre, som ingen andre vil forsikre. De kan simpelt hen vedtage, hvad det er, de vil forsikre og være omfattet af den gensidige solidaritet, der ligger i det gensidige kommunale forsikringsselskab, så lige præcis på dette område gælder det argument ikke.

Vi synes i Fremskridtspartiet, at det ikke bare er grotesk, men nærmest latterligt, at hvis man skal finde ud af, hvad det her drejer sig om, og hvorfor det ikke kan lade sig gøre, skal man ned og finde Christian V's Danske Lov. Det er børnelærdom, når man lærer jura, så kan man hælde 3-19-2 ud af det venstre øre, men for at vi også skal kunne høre, hvor tåbeligt det er, skal jeg citere det omtalte punkt i Christian V's Danske Lov. Her hedder det:

»End giver Husbond sin Tiener, eller anden, Fuldmagt paa sine Vegne at forrette noget, da bør Husbonden selv at svare til hvad derudj forseis af den, som hand Fuldmagt givet haver, og af hannem igien søge Opretnng.«

Lad det være svaret til Kristeligt Folkeparti: Der er ingen der får amnesti. Det fremgår af den sidste sætning »og af hannem igien søge Opretnng.«

Det, der skal gøres, er selvfølgelig, at kommunen griber ind i første omgang, for realiteten, når noget af det ulykkelige er sket, er jo netop, at man pålægger den ældre at anlægge civil søgsmål mod en person, som ikke har noget at give i erstatning, og det er urimeligt at forlange, at en 80-årig eller ældre person skal føre retssager, som er til ingen nytte. I det tilfælde må kommunen gå ind først, og så må kommunen selvfølgelig føre retssagen mod den person, som måtte have forbrudt sig mod loven, både erstatningsretligt og strafferetligt, hvis det er det, det drejer sig om.

Jeg synes, det er forargeligt, at vi kommer ud for tilfælde, som bliver opklaret af politiet, for-

seelsen bliver indrømmet, det er klarlagt, hvad der er sket, men pengene – eller hvad det nu er – er væk. Det er bevist, at det er den pågældende, der har taget dem, men så siger kommunen: Det er ikke vores problem, for der står i Christian V's Danske Lov, 3-19-2, at vi ikke er erstatningspligtige. Det er der altså ikke mange, der kan forstå, hvis den samme kommune er erstatningspligtig for en lampe, som den samme hjemmehjælper eller omsorgsperson smider på gulvet, eller for en uldtrøje, der kommer i det forkerte vaskeprogram i vaskemaskinen.

Det er egentlig det princip, vi gerne vil have til at gælde, for vi synes, det er en rimelig måde at behandle de svageste samfundsborgere på. Kommunen skal sige: Jamen vi tager førsteansvaret, og så er det altså os som kommune, der går ud og søger erstatning, hvis der ellers er noget at søge erstatning om, og ellers har vi det gensidige kommunale forsikringsselskab til at holde os skadesløse, for dér kan man nemlig selv vælge sine regler. Jeg ser frem til, at vi også på dette område får en tredjebehandling, hvor der er et flertal, for vi kan ikke blive ved med at leve med de situationer.

Jeg blev spurgt om, hvor stort omfanget af problemet er. De af os, der læser flere aviser om dagen, ved jo i hvert fald, at der er mange, mange eksempler hvert år, men i og for sig synes jeg ikke, det er så interessant, om der er 100 eller 50 eller 1.000 tilfælde. Det handler om princippet.

Vi ville også opnå, at de ældre bliver langt mere positive og langt mindre mistroiske over for det personale af skiftende art, som kommer i deres hjem, hvis de ved, at hvis de værdier, de har, skulle blive bortfjernet på ulovlig vis, er kommunen ansvarlig. De ville føle meget mere tryghed i eget hjem, og det er jo en kendsgerning, at man ikke bare kan sige til de mennesker: Gå ud og tegn en forsikring selv! De almindelige private forsikringsselskaber vil jo ikke tegne forsikringer, fordi der kommer mange fremmede i hjemmet, og der er mange, der har nøgle, osv. osv., så det går ikke. Her synes vi i Fremskridtspartiet, at så må det være samfundet – i dette tilfælde kommunen, kommunens personale – som må gribe ind. I hvert fald synes vi, der skal findes frem til nogle regler, der er lidt mere hensigtsmæssige, så man ikke skal tilbage til 1683 for at finde en lovregel, der gælder, og som oven i købet har et indhold, som man næsten ikke er i stand til at forstå, når det bliver læst op.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 79: Forslag til lov om ændring af lov om orlov. (Genoprettelse af ydelsen til børnepasningsorlov).

Af Jann Sjørnsen (KRF) m.fl.
(Fremsat 28/4 98).

Sammen med denne sag foretoges:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 80: Forslag til lov om ændring af lov om orlov. (Børnepasningsorlov).

Af Ole Sohn (SF) m.fl.
(Fremsat 28/4 98).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Ove Hygum):

SF og Kristeligt Folkeparti har den 28. april 1998 fremsat to lovforslag, der bortset fra bemærkningerne til forslagene er identiske. Begge partier mener, at vi skal vende tilbage til de tidligere 80 pct. af dagpengemaximum for personer på børnepasningsorlov.

Regeringen mener ikke, det er nogen god idé, men at der er god grund til at overveje en smiddiggørelse af børnepasningsorloven. Det indgår i regeringens overvejelser, som det også vil fremgå af den redegørelse om børnefamiliernes situation, der snart vil blive afgivet til Folketinget. Det ville dog være forkert blot at hæve orlovsydelsen uden overhovedet at overveje den samlede virkning på børnefamiliernes vilkår, på den aktuelle arbejdsmarkedssituation og på samfundøkonomien.